ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 26ης Σεπτεμβρίου 1996 *

Στην υπόθεση C-43/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Högsta Domstol, Στοκχόλμη, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Data Delecta Aktiebolag,

Ronny Forsberg,

και

MSL Dynamics Ltd,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 6 της Συνθήκης ΕΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. N. Κακούρη, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini και P. J. G. Kapteyn (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη Lotty Nordling, rättschef,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Παναγιώτη Μυλωνόπουλο, νομικό συνεργάτη στην ειδική νομική υπηρεσία Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, τη Γαλάτεια Αλεξάκη, δικηγόρο στην ίδια υπηρεσία, και τη Σοφία Χαλά, ειδική επιστημονική συνεργάτιδα στην ίδια υπηρεσία,

— η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Michael Buckley, Chief State Solicitor, επικουρούμενο από τον Feichin McDonagh, BL, και τη Finola Flanagan, Office of the Attorney General,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον John Forman, νομικό σύμβουλο,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Μαΐου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 21ης Φεβρουαρίου 1995, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 24 Φεβρουαρίου 1995, το Högsta Domstol υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα που αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης αυτής.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο αγωγής που άσκησε η βρετανική εταιρία MSL Dynamics Ltd (στο εξής: MSL) κατά της σουηδικής εταιρίας Data Delecta Aktiebolag (στο εξής: Data Delecta) και του R. Forsberg, ζητώντας την καταβολή του τιμήματος για παραδοθέντα σ' αυτούς εμπορεύματα.

3 Η Data Delecta και ο R. Forsberg, εναγόμενοι ενώπιον του Solna tingsrätt, ζήτησαν να παράσχει η MSL εγγύηση για την πληρωμή των δικαστικών εξόδων (cautio judicatum solvi), κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 του σουηδικού νόμου 1980: 307.

4 Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι αλλοδαποί ενάγοντες που δεν κατοικούν στη Σουηδία ή τα αλλοδαπά νομικά πρόσωπα, που προτίθενται να ασκήσουν αγωγή ενώπιον σουηδικού δικαστηρίου κατά Σουηδού υπηκόου ή σουηδικού νομικού προσώπου, υποχρεούνται, εάν ο εναγόμενος υποβάλει σχετικό αίτημα, να παράσχουν εγγύηση καλύπτουσα την πληρωμή των δικαστικών εξόδων στα οποία είναι ενδεχόμενο να καταδικαστούν. Το άρθρο 5 του ίδιου νόμου ορίζει ωστόσο ότι η υποχρέωση αυτή δεν υφίσταται εάν τούτο προβλέπεται σε διεθνείς συμβάσεις που δεσμεύουν τη Σουηδία. Η κυβερνητική απόφαση 1991: 112, περί των περιπτώσεων απαλλαγής των αλλοδαπών εναγόντων από την υποχρέωση εγγυοδοσίας για τα δικαστικά έξοδα, δεν μνημονεύει καμία τέτοιου είδους σύμβαση όσον αφορά τα βρετανικά νομικά πρόσωπα.

5 Ωστόσο το Solna tingsrätt απέρριψε το αίτημα περί επιβολής της εγγυοδοσίας αυτής, για τον λόγο ότι ο νόμος 1980: 307 είναι, επί του σημείου αυτού, αντίθετος προς τον νόμο 1992: 794, με τον οποίο η Σουηδία κύρωσε τη σύμβαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1988, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: σύμβαση του Λουγκάνο), την οποία έχει επίσης κυρώσει το Ηνωμένο Βασίλειο.

6 Στην κατ' έφεση δίκη, το Svea Hovrätt, εφαρμόζοντας την αρχή ότι ο νεότερος νόμος υπερισχύει του παλαιοτέρου, επικύρωσε την απόφαση αυτή. Επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι δυνάμει της συμβάσεως του Λουγκάνο οι σουηδικές δικαστικές αποφάσεις καθίστανται απ' ευθείας εκτελεστές στο Ηνωμένο Βασίλειο.

7 Κατόπιν αυτού, η Data Delecta και ο R. Forsberg άσκησαν αναίρεση κατά της αποφάσεως του Svea Hovrätt ενώπιον του Högsta Domstol.

8 Το Högsta Domstol, εκτιμώντας ότι η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται από την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντίκειται στη Συνθήκη της Ρώμης — ιδίως στο άρθρο 6 (πρώην άρθρο 7) — η επιβολή εγγυοδοσίας σε ενάγοντα που αποτελεί βρετανικό νομικό πρόσωπο, εφόσον ανάλογη υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί σε σουηδικά νομικά πρόσωπα;»

9 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης απαγορεύει σε κράτος μέλος να επιβάλει εγγυοδοσία για τα δικαστικά έξοδα σε εγκατεστημένο εντός άλλου κράτους μέλος νομικό πρόσωπο, το οποίο έχει ασκήσει, ενώπιον δικαστηρίου του εν λόγω κράτους, αγωγή κατά υπηκόου του κράτους αυτού ή εταιρίας που έχει την έδρα της εντός του κράτους αυτού, εφόσον τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στα νομικά πρόσωπα του εν λόγω κράτους.

Επί του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης

10 Πρέπει κατ' αρχάς να υπενθυμιστεί ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, προβλέπει ότι, «εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας συνθήκης και με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών της, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας».

11 Επομένως, πρέπει να εξεταστεί κατ' αρχάς αν διάταξη κράτους μέλους που υποχρεώνει τα εγκατεστημένα εντός άλλου κράτους μέλους νομικά πρόσωπα σε εγγυοδοσία για τα δικαστικά έξοδα, όταν προτίθενται να ασκήσουν ένδικο βοήθημα κατά υπηκόου ή κατά εταιρίας που έχει την έδρα της εντός του κράτους αυτού, ενώ στα νομικά πρόσωπα του κράτους αυτού δεν επιβάλλεται η υποχρέωση αυτή, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚ.

12 Κατά πάγια νομολογία, ναι μεν εναπόκειται, ελλείψει κοινοτικής ρυθμίσεως, στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους ο καθορισμός των δικονομικών λεπτομερειών σχετικά με τα ένδικα βοηθήματα που έχουν ως σκοπό την εξασφάλιση της πλήρους διασφαλίσεως των δικαιωμάτων που αντλούν οι ιδιώτες από το κοινοτικό δίκαιο, πλην όμως το δίκαιο αυτό επιβάλλει ορισμένα όρια στην αρμοδιότητα αυτή (απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 1991, C-6/90 και C-9/90, Francovich κ.λπ., Συλλογή 1991, σ. I-5357, σκέψη 42). Πράγματι, τέτοιες νομοθετικές διατάξεις δεν μπορούν να προκαλούν διάκριση σε βάρος των προσώπων στα οποία το κοινοτικό δίκαιο αναγνωρίζει το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης ούτε να περιορίζουν τις θεμελιώδεις ελευθερίες που διασφαλίζει το κοινοτικό δίκαιο (απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 186/87, Cowan, Συλλογή 1989, σ. 195, σκέψη 19).

13 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένας εθνικός δικονομικός κανόνας, όπως αυτός που αναφέρθηκε ανωτέρω, μπορεί να επηρεάσει την οικονομική δραστηριότητα των επιχειρηματιών άλλων κρατών μελών εντός της αγοράς του οικείου κράτους. Μολονότι ο σκοπός του, αυτός καθεαυτόν, δεν συνίσταται στη ρύθμιση δραστηριότητας εμπορικής φύσεως, έχει ως αποτέλεσμα να θέτει τους επιχειρηματίες αυτούς, όσον αφορά την πρόσβαση στα δικαιοδοτικά όργανα του οικείου κράτους, σε δυσμενή θέση σε σχέση με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση όπου το κοινοτικό δίκαιο εγγυάται στους επιχειρηματίες αυτούς την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και των υπηρεσιών εντός της κοινής αγοράς, η δυνατότητα των επιχειρηματιών αυτών να ασκήσουν ένδικα βοηθήματα ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων κράτους μέλους για να επιλύσουν τις διαφορές που μπορούν να ανακύψουν από τις οικονομικές δραστηριότητές τους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους υπηκόους του κράτους αυτού, συνιστά το λογικό επακόλουθο των ελευθεριών αυτών.

14 Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο με την απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 1993, C-92/92 και C-326/92, Phil Collins κ.λπ. (Συλλογή 1993, σ. I-5145, σκέψη 27), οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της

Συνθήκης λόγω των αποτελεσμάτων τους επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών υπόκεινται αναγκαίως στη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που τίθεται από το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης, χωρίς να χρειάζεται να υπαχθούν στις ειδικές διατάξεις των άρθρων 30, 36, 59 και 66 της Συνθήκης.

15 Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι ένας εθνικός κανόνας της πολιτικής δικονομίας, όπως ο επίδικος της κυρίας δίκης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης, κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, και υπόκειται στη γενική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που θέτει το άρθρο αυτό, καθ' ό μέτρο ο εν λόγω κανόνας έχει επίπτωση, έστω και εμμέσως, επί του ενδοκοινοτικού εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών. Τέτοια επίπτωση είναι επίφοβη ιδίως στην περίπτωση όπου επιβάλλεται εγγυοδοσία για τα δικαστικά έξοδα κατά την άσκηση αγωγής περί καταβολής του τιμήματος για παραδοθέντα εμπορεύματα.

Επί της διακρίσεως κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης

16 Το άρθρο 6 της Συνθήκης, απαγορεύοντας «κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας», επιβάλλει, εντός των κρατών μελών, την απολύτως ίση μεταχείριση των προσώπων που τελούν σε κατάσταση διεπόμενη από το κοινοτικό δίκαιο και των υπηκόων του οικείου κράτους μέλους.

17 Είναι πρόδηλον ότι μια διάταξη όπως η επίδικη της κυρίας δίκης συνιστά ευθέως διάκριση λόγω ιθαγενείας.

18 Ωστόσο, η Σουηδική Κυβέρνηση φρονεί ότι η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων δεν απαγορεύει την επιβολή εγγυοδοσίας σε αλλοδαπό ενάγοντα εφόσον η απόφαση που ενδεχομένως θα τον καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα δεν μπορεί να εκτελεστεί εντός του κράτους της κατοικίας του. Σε μια τέτοια περίπτωση, η εγγυοδοσία έχει ως σκοπό να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ένας αλλοδαπός ενάγων να μπορεί να ασκήσει αγωγή χωρίς να διατρέχει κανένα οικονομικό κίνδυνο σε περίπτωση απώλειας της δίκης.

19 Η Σουηδική Κυβέρνηση προσθέτει ότι η σουηδική νομοθεσία προβλέπει εξάλλου διάφορες εξαιρέσεις από την επιβολή εγγυοδοσίας, που συνδέονται με τη δυνατότητα που μπορεί ενδεχομένως να έχει ο Σουηδός εναγόμενος να επιτύχει δικαστική απόφαση επιτρέπουσα την εκτέλεση εντός του κράτους της κατοικίας του ενάγοντος, ιδίως κατ' εφαρμογήν διεθνών συμβάσεων που έχει κυρώσει η Σουηδία.

20 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

21 Συγκεκριμένα, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο με την απόφαση της 1ης Ιουλίου 1993, C-20/92, Hubbard (Συλλογή 1993, σ. I-3777), το δικαίωμα για ίση μεταχείριση, που καθιερώνει το κοινοτικό δίκαιο, δεν είναι δυνατόν να εξαρτάται από την ύπαρξη διεθνών συμφωνιών που έχουν συναφθεί από τα κράτη μέλη.

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης απαγορεύει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή εγγυοδοσίας για τα δικαστικά έξοδα σε εγκατεστημένο εντός άλλου κράτους μέλους νομικό πρόσωπο, το οποίο έχει ασκήσει, ενώπιον δικαστηρίου του κράτους αυτού, αγωγή κατά υπηκόων του ή εταιρίας που έχει την έδρα της στο εν λόγω κράτος, εφόσον τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στα νομικά πρόσωπα του κράτους αυτού, στην περίπτωση όπου η αγωγή είναι συναφής προς την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που εγγυάται το κοινοτικό δίκαιο.

Επί των δικαστικών εξόδων

23 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Σουηδική, η Ελληνική και η Ιρλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η

παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 21ης Φεβρουαρίου 1995 το Högsta Domstol, αποφαίνεται:

Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ έχει την έννοια ότι απαγορεύει την εκ μέρους κράτους μέλους επιβολή εγγυοδοσίας για τα δικαστικά έξοδα σε εγκατεστημένο εντός άλλου κράτους μέλους νομικό πρόσωπο, το οποίο έχει ασκήσει, ενώπιον δικαστηρίου του κράτους αυτού, αγωγή κατά υπηκόων του ή εταιρίας που έχει την έδρα της στο εν λόγω κράτος, εφόσον τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στα νομικά πρόσωπα του κράτους αυτού, στην περίπτωση όπου η αγωγή είναι συναφής προς την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που εγγυάται το κοινοτικό δίκαιο.

Κακούρης Mancini Kapteyn

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Σεπτεμβρίου 1996.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

R. Grass K. N. Κακούρης